

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 24 hallituksen esityksestä laiksi maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä

Eduskunta on 10 päivänä marraskuuta 1992 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 284.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina vanhempi hallitussihteeri Esko Laurila maa- ja metsätalousministeriöstä, lainsäädäntöneuvos Heikki Kanninen oikeusministeriöstä, ylijohtaja Seija Huhdanmäki maatilahallituksesta, maaseutuasiames Jukka-Pekka Kataja Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitosta, maataloussihteeri Pasi Tuominen Kiukaisten kunnasta, piiripäällikkö Lasse Nyman Turun maaseutupiiristä ja tuotepäällikkö Risto Björkman Osuuspankkien Keskuspankista. Lisäksi Ahvenanmaan maakuntahallitus on antanut kirjallisen asiantuntijalausunnon.

Hallituksen esitys

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä. Laki korvaisi voimassa olevan maataloustuen jako- ja valvontatehtävien hoitamisesta annetun lain. Lain soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi nykyiseen verrattuna siten, että lakiehdotuksen mukaista menettelyä noudatettaisiin myönnettäessä ja maksettaessa kaikkia maa- ja metsätalousministeriön, maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen, maaseutuelinkeinopiirin ja kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten toimesta tukia, jollei muualla laissa tai sen nojalla toisin säädetä. Lakia sovellettaisiin myös rakentamiseen sekä muihin investointeihin myönnettävään tukeen edellyttäen, että muualla laissa tai asetuksessa näin säädetään. Lakiehdotuksessa on lisäksi otettu huomioon maatilahallinnossa tapahtuvat organisaatiouudistukset.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti maatilahallinnon organisaatiouudistuksen kanssa vuoden 1993 alusta.

Valiokunnan kannanotot

Yleistä

Valiokunta toteaa, että hallituksen esityksessä ehdotetun lain soveltamisala tulisi olemaan laaja. Esityksessä kumottavaksi ehdotettuun lakiin verrattuna soveltamisala laajenisi koskemaan lähes kaikkia maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalta myönnettäviä ja maksettavia avustuksia, korvauksia, palkkioita ja muita tukia. Lain ulkopuolelle jäisivät lähinnä metsänparannuslainsäädännön mukaiset tuet.

Hallituksen esitys liittyy maatilahallinnossa vireillä olevaan laajaan organisaatiomuutokseen, jonka on tarkoitus tulla voimaan vuoden 1993 alusta. Lakiehdotuksen 2 §:stä ilmenee, että maaseutuelinkeinojen tukemiseen ja valvontaan liittyvien tehtävien hoitoon osallistuisi useita viranomaistahoja. Lisäksi päätöksenteko olisi eräiden tehtävien osalta alueellisella perusteella hajautettu maaseutuelinkeinopiireille ja kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisille. Ottaen vielä huomioon päätösten runsaslukuisuuden valiokunta pitääkin tärkeänä, että lain täytäntöönpanossa huolehditaan soveltamiskäytännön yhtenäisyydestä. Valiokunta korostaa kuitenkin samalla sitä, että päätöksenteossa tulee maaseutuelinkeinojen harjoittamiseen vaikuttavat maantieteelliset erot voida ottaa huomioon. Näillä perusteilla valiokunta kiinnittää samalla huomiota säädettävän lain 13 §:n nojalla annettavien tarkempien määräysten merkitykseen.

Valiokunta pitää erityisen tarpeellisena esitykseen sisältyvänä uudistuksena sitä, että päätöksen tiedoksiannossa siirryttäisiin maksutositteella tapahtuvasta tiedoksiannosta virkakirjeellä tapahtuvaan tiedoksiantoon. Ehdotettu muutos selkeyttää päätösten tiedoksiantoa.

Valiokunta pitää myös selkeyttävinä lakiehdotuksen 8 §:ään otettuja säännöksiä valvontamenettelystä. Lisäksi valiokunta tuo esiin lakiehdotuksen 9 §:ään otettujen salassapitosäätö-

ten merkityksen hakijan oikeusturvan parantamisen kannalta.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisenä ja puoltaa sen hyväksymistä valiokunnan jäljempänä esittämien muutosehdotuksin.

Pykäläkohtaiset muutosehdotukset

Valiokunta pitää tarpeellisenä lisätä lakiehdotuksen 5 §:n lakiviittaukseen maininnan säädöskokoelmanumerosta.

Ehdotetun 6 §:n 2 ja 3 momentin mukaan koron maksaminen olisi harkinnanvaraista, kun päätöstä oikaistaan hakijan eduksi. Valiokunta katsoo, että esityksessä ehdotettu sanamuoto jättää liian laajan harkintavallan lain soveltajalle. Valiokunta esittääkin lainkohdan 2 ja 3 momenttia muutettavaksi siten, että korkoa olisi kyseisissä tapauksissa aina maksettava. Lisäksi valiokunta esittää pykäläehdotuksen 3 momenttiin tehtäväksi lisäyksen, jonka mukaan koron maksamisesta muutoksenhakutilanteessa päätetään muutoksenhakuviranomainen.

Valiokunta toteaa, että valvontaa koskevaan lakiehdotuksen 8 §:ään ei sisälly säännöstä poliisilta saatavasta virka-apusta eikä lakiehdotuksen 2 §:ssä tarkoitetuilla viranomaisilla ole myöskään 8 §:n nojalla oikeutta itse käyttää voimakeinoja. Sen varmistamiseksi, että viranomaiset saavat tarvittaessa poliisilta virka-apua, valiokunta pitää tarpeellisenä lisätä lainkohtaan asiaa koskevan uuden momentin.

Koska muutoksenhaun Ahvenanmaalla tulisi muistuttaa mahdollisimman pitkälle muutoksenhaun järjestelyjä muualla valtakunnassa, valiokunta pitää tarpeellisenä lisätä 10 §:n 1 momenttiin virkkeen, jonka mukaan valituslautakuntaan valitetaan myös sellaisesta päätöksestä, jonka Ahvenanmaan maakunnan lääninhallitus on tehnyt lakiehdotuksessa tarkoitettussa asiassa.

Lakiehdotuksen 10 §:n 1 momenttiin ehdotetun lisäyksen johdosta valiokunta esittää 3 momentin ensimmäisestä virkkeestä poistettavaksi sanat "Ahvenanmaan lääninhallituksen tai Ahvenanmaalla myös kunnan maaseutuelinkeino-

viranomaisen päätöksen johdosta annettavaan lääninoikeuden", josta puolestaan seuraa, että valiokunta esittää myös momentin toisen virkkeen alun sanamuotoa tarkistettavaksi.

Valiokunta pitää myös selkeyttävänä, että 10 §:n 3 momentin ensimmäisen virkkeen viittaus 7 §:ään kohdistuisi koko pykälään ja että rajoittamaton valitusoikeus korkeimpaan hallinto-oikeuteen ulottuisi myös 8 §:n mukaisiin valvonta-asioihin ottaen huomioon kyseisten asioiden erityinen luonne. Sen vuoksi valiokunta esittää, että virkkeen viittaus 7 §:n 1 momenttiin muutetaan koskemaan 7 §:ää kokonaisuudessaan sekä lisäksi lakiehdotuksen 8 §:ää.

Valiokunta toteaa myös, että 10 §:n 3 momentissa on muutoksenhaun lupaperusteena ainoastaan ns. prejudikaattiperuste. Jotta korkein hallinto-oikeus voisi ottaa tutkittavakseen muun muassa kohtuuttomiin lopputuloksiin johtavat selvät virheet, valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että lupa voidaan myöntää prejudikaattidispenssin ohella myös muusta painavasta syystä. Sen vuoksi valiokunta ehdottaa momentin toiseksi viimeiseen virkkeeseen tehtäväksi asiaa koskevan lisäyksen. Samalla virkkeestä ehdotetaan korjattavaksi sana "yhtäläisyyden" kuulumaan "yhtenäisyyden" sekä sana "tutkittavaksi" sanaksi "ratkaistavaksi". Lisäksi valiokunta ehdottaa, että momentin viimeinen virke poistetaan merkityksettömänä.

Valiokunta esittää 10 §:n 4 momentin poistamista edellä 10 §:n 1 momenttiin esitetyn lisäyksen johdosta.

Valiokunta toteaa myös, että lakiehdotuksen 15 §:n viimeiseen momenttiin otetut siirtymäsäännökset sisältyivät jo maaseutuelinkeinohallinnosta, maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksesta ja maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta hallituksen esityksessä n:o 191 annettuihin lakiehdotuksiin, jotka on jo käsitelty eduskunnassa. Momentti ei siten ole tarpeellinen tässä lakiehdotuksessa. Valiokunta esittääkin, että 15 §:n 4 momentti poistettaisiin.

Valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1—4 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

5 §

Tiedoksisaanti

Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen päätöksen tiedoksi saamisesta on voimassa, mitä asiakirjain lähettämisestä annetun lain 4 §:ssä (233/66) säädetään.

6 §

Oikaisu

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Jos hakijalle maksetaan lisää tukea 1 momentissa tarkoitetun oikaisupäätöksen nojalla ja jos tämä ei johdu hakijasta riippuvasta syystä, lisää maksettavalle määrälle maksetaan 9 prosentin vuotuista korkoa laskettuna siitä päivästä, jona päätös tuen maksamisesta tai hakemuksen hylkäämisestä oli tehty, siihen päivään asti, jona 1 momentissa tarkoitettu oikaisupäätös annetaan.

Mitä 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös muutoksenhaun johdosta annettuun päätökseen, jonka nojalla hakijalle maksetaan lisää tukea. *Koron maksamisesta päättää tällöin muutoksenhakuviranomainen.*

7 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

8 §

Valvonta

(1—4 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Poliisin on annettava tarpeellista virka-apua tässä pykälässä tarkoitetussa valvonnassa. (uusi)

9 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

10 §

Muutoksenhaku

Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen ja maaseutuelinkeinopiirin tässä laissa tarkoitettua asiassa tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen päätöksestä maaseutuelinkeinopiiriin ja maaseutuelinkeinopiirin päätöksestä maaja metsätalousministeriön yhteydessä toimivaan maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jona valittaja on saanut tiedon päätöksestä. *Valituslautakuntaan valitetaan myös Ahvenanmaan maakunnan lääninhallituksen tässä laissa tarkoitettua asiassa tekemästä päätöksestä.*

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Edellä 1 momentissa tarkoitetun valituslautakunnan (*poist.*) tämän lain 7 tai 8 §:ssä mainitussa asiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *korkeimpaan hallinto-oikeuteen siinä järjestyksessä kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.* Muihin valituslautakunnan tässä laissa tarkoitettua asiassa antamiin päätöksiin saa hakea muutosta vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Lupa voidaan myöntää ainoastaan, jos lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi tai jos luvan myöntämiseen on muu painava syy. (*Poist.*)

(4 mom. *poist.*)

11—14 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

15 §

Siirtymäsäännös

(1—3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

(4 mom. *poist.*)

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja S-L. Anttila, varapuheenjohtaja Iivari, jäsenet Kalli, Kohijo-

ki, Koski, Lahikainen, Ollila, Pulliainen, Rajamäki, Rinne, Saapunki, Saario ja Westerlund sekä varajäsen Laakkonen.

Vastalause

Hallituksen esitys n:o 284 koskee maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavaa menettelyä. Lakiehdotuksen 7 §:ssä on säännökset tuen takaisinperinnästä. 7 §:n 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että jos hakija tukea hakiessaan on tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta antanut puutteellisen, erehdyttävän tai väärän tiedon tai asiakirjan taikka salannut tiedon taikka asiakirjan, voidaan takaisin perittävää määrää korottaa enintään 20 prosentilla taikka, mikäli kysymys on erittäin törkeästä menettelystä, enintään 100 prosentilla.

Lakiehdotuksen 7 §:n 4 momentissa kuvattu menettely täyttää nähdäksemme rikoslain petosta koskevat tunnusmerkit. Mielestämme tällaisessa tilanteessa ei ole minkäänlaisia perusteita sille, että viranomaiselle jätettäisiin harkintavaltaa takaisin perimisen taikka takaisin perittävän määrän suhteen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1—6 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

7 §

(1—3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Jos hakija tukea hakiessaan on tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta antanut puutteellisen, erehdyttävän tai väärän tiedon tai asia-

kirjan taikka salannut tiedon tai asiakirjan, *korotetaan* takaisin perittävää määrää (*poist.*) 20 prosentilla taikka, mikäli kysymys on erittäin törkeästä menettelystä, (*poist.*) 100 prosentilla.

8—15 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 1992

Kari Rajamäki

Ulpu Iivari